

«8D01701 – Қазақ тілі мен әдебиеті», «6D011800, 8D01704 – Орыс тілі мен әдебиеті», «6D020500 – Филология», «8D02307 – Қазақ филологиясы», «8D02308 – Орыс филологиясы», «6D021400, 8D02304 – Әдебиеттану», мамандықтар тобы/білім беру бағдарламалар (аккредитация лицензиясының мерзімі келесі сілтемеде көрсетілген: <https://farabi.university/university/licenses?&active tab order=undefined>, 8D023 – Тілдер және әдебиет, 8D017 – Тілдер және әдебиет бойынша педагогтарды даярлау бағыттары бойынша диссертациялық кеңестің 2024 жылғы жұмысы туралы

ЕСЕБІ

Есеп мынадай мәліметтерді қамтиды:

1. Өткізілген мәжілістердің саны туралы деректер. Есеп беру кезеңінде 10 отырыс өткізілді, оның 7 диссертацияны қорғауға арналды.
2. Мәжілістердің жартысынан азына қатысқан диссертациялық Кеңес мүшелерінің тегі, аты, әкесінің аты (болған жағдайда) – жоқ.
3. 2024 жылы диссертацияларын қорғаған докторанттардың тізімі (мамандықтар тізімі хронологиялық тәртіппен кестеде келтірілген)

№	Докторанттың Т.А.Ә.	Оқу орны
«6D021400, 8D02304 – Әдебиеттану»		
1	Арукенова Орал Ахметжановна	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті мен М.Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының бірлескен бағдарламасы
2	Оспанова Гулмария Турысбековна	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, филология факультеті
3	Базарбаева Меруерт Медеубаевна	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, филология факультеті
«6D011800, 8D01704 – Орыс тілі мен әдебиеті»		
4	Шанаев Русланбек Улугбекович	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, филология факультеті
5	Баянбаева Айгуль Амангельдиевна	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, филология факультеті

6	Абайдельданова Меруерт Кебековна	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, филология факультеті
7	Кузнецова Ирина Николаевна	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, филология факультеті

4. Есепті жыл ағымында кеңесте қаралған диссертацияларға қысқаша талдау жасау

Қарастырылған жұмыстардың тақырыптарын талдау, диссертация тақырыптарының ұлттық мемлекеттік және ғылыми-техникалық бағдарламалармен байланысы.

Арукенова О.А. Диссертация тақырыбы: «Жазушының тұңғыш мәтініндегі отаршылдық және постотаршылдық дискурсы (Ш.Айтматов, Т.Әбдік, Л.Клаус, т.б.)». Зерттеу жұмысының өзектілігі жазушының тұңғыш мәтінін мәтінаралық және психоаналитикалық әдеби әдістемелер тұрғысынан, сондай-ақ жаңа көзқарасты білдіретін постотаршылдық дискурс тұрғысынан зерттеу қажеттілігімен байланысты. Зерттеуде жазушылардың тұңғыш мәтінінің ерекшеліктері постотаршылдық аспектіде анықталды. Жұмыста жазушылардың тұңғыш шығармаларының поэтикалық ерекшеліктерін психоаналитикалық әдеби сын мен постотаршылдық дискурс тұрғысынан алғаш рет қарастырылды.

Диссертациялық жұмыс «Қоғамдық, гуманитарлық ғылымдар және өнер» ғылым саласындағы 4 «Елдің зияткерлік әлеуеті» басым бағыты негізінде дайындалған.

Оспанова Г.Т. Диссертация тақырыбы: «Қазіргі қазақ әңгімелеріндегі этномәдени құндылықтар көрінісі». Қазіргі отандық қаламгерлердің әңгіме 5 жанрындағы этномәдени құндылықтардың көрініс беруі көркемдік өріс тұрғысынан кешенді талданып, нақты зерттеулер жүргізілді. Зерттеуде Ш.Мұртаза, Қ.Жұмаділ, Б.Нұржекеұлы, Т.Нұрмағамбетов, т.б. жазушылардың шығармашылықтарындағы этномәдени құндылықтарды көркемдік шешімге кіріктірудегі өзіндік дара қаламгерлік қолтаңбасы, шеберліктің жаңа сипаттары анықталды. Этномәдени құндылықтарды мәтін мазмұнына сіңірудегі қаламгерлік мұрат, шығармашылық жазу тәсілдері Ш.Мұртаза, А.Алтай, Н.Ораз шығармалары негізінде алғаш рет зерттеліп, жүйеленді. Қаламгерлер туындыларындағы этномәдени аксиологемалар ұлттық формада және жалпыадамзаттық құндылықтар парадигмасында көрсетілді.

Диссертация жұмысы «Рухани жаңғыру» бағдарламалары (іргелі және қолданбалы зерттеулер гуманитарлық ғылымдар салалары) ғылыми негіздеріне сәйкес жазылған.

Базарбаева М.М. Диссертация тақырыбы: «Қазіргі заманғы прозадағы әлемнің тілдік бейнесі (билингв-жазушылар материалдарында)».

Диссертацияда Ә. Әлімжанов, Р. Сейсенбаев, Т. Әсемқұлов сияқты танымал прозашылардың шығармашылығы қарастырылады. Олардың шығармашылығында қазақ және орыс мәдениетінің синтезі байқалады, бұл олар бейнелеген шындық туралы идеялары деңгейінде көрініс тапты. Жазушылардың тілі ерекше. Орыс тілінде жазылған Ә. Әлімжанов, Р. Сейсенбаев, Т. Әсемқұлов шығармаларында қазақ тілінен алынған көріністер кездеседі. Әр түрлі ұлттық мәдениеттердің әсері бейнелер жүйесі деңгейінде, автор мен кейіпкерлердің сыртқы әлеммен қарым-қатынасында көрінеді.

Зерттеудің өзектілігі көркем билингвизм феноменін терең және жан-жақты зерделеу, оны қазақ жазушыларының шығармашылығында талдау үшін теориялық және әдіснамалық негіздерді дәлелдеу қажеттілігімен анықталады. Бұл мәселені зерттеу Қазақстанның әдебиеті мен мәдениетінің ерекшеліктері туралы түсініктерді кеңейтуге мүмкіндік береді.

Диссертация жұмысының тақырыбы Қазақстан Республикасы Білім беруді және ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы (Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 27 желтоқсанындағы № 988 қаулысы).

Шанаев Р.У. Диссертация тақырыбы: «Н. Веревошкин прозасының поэтикасы мен оны мектептегі және ЖОО-дағы әдебиет сабақтарында интерпретациялау». Диссертациялық жұмыста Николай Веревошкиннің көркем прозасы реализм мен постмодернизмнің синтезі, әңгімелерде, повестерде және романдарда анық көрінетін оның жанрлық синкретизмі туралы айтуға мүмкіндік береді. Осы диссертациялық зерттеуде қарастырылған оның шығармаларының поэтикасында сюжет жетекші рөл атқарады. Мектеп пен университетте Николай Веревошкиннің прозалық сюжетін зерттеуде қолданылатын дәстүрлі және инновациялық әдістер мен технологиялардың функцияларын анықтау қазіргі қазақстандық транспозитивті жазушының көркемдік әлемінің ерекшеліктерін анықтауға мүмкіндік береді.

Диссертация жұмысының тақырыбы Қазақстан Республикасы Білім беруді және ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасына сәйкес келеді. Диссертация ҚР БҒМ «Тәуелсіздік кезеңіндегі Қазақстан әдебиетіндегі тұлғаның зияткерлік-инновациялық әлеуетінің парадигмасы» және «Қазақстанның қазіргі замандағы орыс прозасы: жетекші трендтер, жанрология, сюжетика, кейіпкер» жобалары шеңберінде орындалды.

Баянбаева А.А. Диссертация тақырыбы: «Жоғары оқу орындарында қазақстандық орыс прозасын талдаудың интерактивті әдіснамалық стратегиясы». Диссертациялық зерттеуде әдебиеттану ғылымында тұңғыш рет Николай Веревошкиннің «Поющие в переходах» және Әсел Омардың «Алфавит» әңгімелерінің егжей-тегжейлі зерттеу нысанына айналуымен айқындалады. Сондай-ақ диссертацияның әдістемелік мақсаттарын шешу үшін Б. Қанапияновтың «Почтовый холст», «Брызги шампанского» және «Зов дня ушедшего и дня грядущего» әңгімелеріне өзіндік талдау жасадық. Біздің зерттеуімізде Н. Веревошкин, Г. Доронин, А. Жақсылықов, Б. Жылқыбаев, Л.

Калаус, Д. Накипов, И. Одегов, Н. Чернованың және басқа да қазақстандық авторлардың романдары туралы мәліметтер шығармалардың тектік белгілеріне баса назар аударыла отырып, жүйелі берілді. ЖОО-да интерактивті оқыту әдістемесін әзірлеу үшін қазақстандық орыс әдебиетінің көркем прозасы жүйе ретінде тұжырымдалады. Сонымен қатар әдістеме ғылымында тұңғыш рет қазіргі қазақстандық орыс прозасын жоғары оқу орнында интерактивті меңгерудің нақты әдістемесінің (моделі, концепциясы) әзірленуі зерттеу жұмысымыздың ғылыми жаңалығын көрсетеді.

Диссертация жұмысының тақырыбы Қазақстан Республикасы Білім беруді және ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасына сәйкес келеді.

Абайдельданова М.К. Диссертация тақырыбы: «Филолог маманның кәсіби тұлғасын қалыптастыру кескініндегі интеллектуалдық белсенділікті дамытудың әдістемелік моделі». Диссертациялық жұмыста зияткерлік белсенділік жүйе құраушы фактор болып табылады деген болжамға сүйенеміз. Егер филолог- маманның зияткерлік белсенділігін дамытудың ғылыми-әдістемелік негізі әзірленсе, оның танымдық табиғаты интеллект-карта форматында сипатталып, оны қалыптастыратын кәсіби құзыреттілік жүйесі анықталса, онда тұлғаның зияткерлік белсенділігін дамытудың әдістемелік моделінің ғылыми платформасы құрылады және осы модель бойынша оқу процесін тиімді іске асыруды қамтамасыз ететін ұйымдастырушылық-педагогикалық шарттар кешені әзірленеді.

Филологтың кәсіби тұлғасын қалыптастыру проекциясында интеллектуалдық іс-әрекеттің дамуын талдауға арналған диссертация тақырыбы қазіргі ғылымның басым бағыттарының бірі Қазақстан Республикасы Үкіметінің жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен «Білім және ғылым саласындағы зерттеулерге» сәйкес келеді. Сонымен қатар, зерттеу жұмысы Қазақстан Республикасының Білім туралы Заңына және Қазақстанның 2023–2029 жылдарға арналған жоғары білім мен ғылымды дамыту тұжырымдамасына сәйкес орындалды.

Диссертациялар нәтижелерінің практикалық қызметке енгізу деңгейін талдау.

1. Арукенова Орал Ахметжановнаның диссертациялық жұмысының практикалық маңыздылығы оның нәтижелерін заманауи, оның ішінде постколониалдық және постмодернистік мәтіндерді оқу әдістерін жаңартуда, XX-XXI ғасырлардағы әдебиет тарихы бойынша лекциялар курсында, арнайы курстарды оқуда пайдаланады. Сонымен, диссертацияда ғылыми-әдістемелік, теориялық және эксперименттік негізделген нәтижелер бар. Көркем әдебиетті оқыту әдістемесінің нақты ғылыми бағыттарын жасау үшін ғылыми нәтижелердің жиынтығының маңызы зор.

2. Оспанова Гулмария Турысбековнаның зерттеу жұмысының теориялық нәтижелері қазіргі қазақ әдебиетін және оның даму заңдылықтары мен үрдістерін этномәдени құндылықтар және оның көркемдік өрісі мәселелерінде танып, зерттеудің қазіргі заманғы әдеби ағымдар мен бағыттар ықпалындағы өзіндік айрықшалықтарын зерттеуде дәйек, дереккөз бола алады. Сонымен бірге орта, арнайы, жоғары мектептерде жүргізілетін «Қазіргі

қазақ әдебиеті», «Әдебиет теориясы», «Әдебиет поэтикасы» сынды негізгі және арнаулы курстарында, тәжірибелік сабақтарда оқу материалы ретінде пайдалануға болады. Этномәдени құндылықтарды пәнаралық негізде зерттейтін жеке жобаларда да қажетті материалдарын пайдалану мүмкіндігі жоғары.

3. Базарбаева Меруерт Медеубаевнаның зерттеу жұмысының практикалық мәні әлемнің тілдік бейнесін, билингвизмді және билингв жазушылардың шығармаларын зерттеуге көмектесетін ұсыныстарды, тұжырымдарды, принциптерді, көзқарастарды, диаграммалар мен кестелерді дайындау болып табылады. Зерттеудің негізгі материалдары, теориялық тұжырымдары мен нәтижелері жоғары оқу орындарында, филология факультетінде оқылатын «Әдебиеттанудың өзекті мәселелері» және «Қазақстан халықтарының әдебиеті» курстарында, сонымен қатар оқу құралдарын, монографияларды әзірлеу кезінде пайдаланылуы мүмкін.

4. Шанаев Руслан Улутбековичтің диссертациялық жұмысының практикалық маңыздылығы оның нәтижелерін Қазақстанның қазіргі орыс жазушыларының шығармашылығына, атап айтқанда Николай Веревокиннің проза поэтикасына арналған дәрістер дайындауда қолдануға болатындығында.

5. Баянбаева Айгуль Амангельдиевна зерттеу жұмысының практикалық маңызы оның материалдары, ережелері мен қорытындылары Қазақстанның орыс әдебиетіндегі элективті пәндерді, әдістемелік бағыттағы элективті пәндерді әзірлеу үшін пайдаланылуы мүмкін. Сонымен қатар, диссертациямыздың белгілі бір материалдарын мына курстардың мазмұнына енгізуге болады: әдебиеттану ғылымына кіріспе, орыс әдебиетін оқыту әдістемесі, Қазақстандағы орыс әдебиетінің тарихы.

6. Абайдельданова Меруерт Кебековнаның диссертациялық жұмысының теориялық және практикалық маңыздылығы оның нәтижелерін Қазақстанның жоғары оқу орындарында филология пәндерін оқыту тәжірибесінде қолдану мүмкіндіктерімен анықталады. Филолог-маманның зияткерлік белсенділігін дамытудың ұсынылған әдістемелік моделін қолдану оқу процесін ұйымдастырудағы әдістемелік әдістер мен тәсілдер жүйесін кеңейтеді және оқытудың сапалы жаңа нәтижелерін қамтамасыз етеді. Зерттеудің негізгі нәтижелерінің нақтылығы мен дәлелділігі «даму», «белсенділік», «зият», «қызмет», «зияткерлік белсенділік», «зияткерлік қызмет», «филолог-маман тұлғасының зияткерлік белсенділігі» санаттарын тануға әдіснамалық тәсілдермен, сондай-ақ зерттеу міндеттеріне сәйкес зерттеу әдістерінің кешенін қолданумен, материалдарды жинау, сапалық және сандық талдау, алынған нәтижелерді тәжірибеде сынау және енгізумен қамтамасыз етіледі.

7. Кузнецова Ирина Николаевнаның зерттеу жұмысының теориялық инновациясы студенттердің түсінуін қамтамасыз ететін және оқу материалын дайындауды жақсартатын педагогикалық дискурста кірме сөздерді бейімдеу тәсілдерін әзірлеу және тиімді қолдану болып табылады. Бұл жұмыстың практикалық маңыздылығы оның нәтижелерін, тұжырымдарын шетелдік студенттерге орыс тілін оқытуда алынған теориялық және нақты материалдар негізінде пайдалану, ұсыныстар әзірлеу, англицизм корпусын толықтыру және

пандемия дәуіріндегі педагогикалық дискурстың түсіндірме сөздігінің моделін әзірлеу мүмкіндігімен анықталады.

5. Ресми рецензенттердің жұмысына талдау (мейлінше сапасыз пікірлерді мысалға ала отырып).

Қорғалған диссертациялық жұмыстар бойынша ресми рецензенттер ретінде филология, әдебиеттану, педагогика салаларында жұмыс істейтін, тиісті зерттеу бағыты бойынша ғылыми еңбектері бар, диссертациялар тақырыбына зерттеулері жақын жетекші ғалымдар тағайындалды. Олар рецензияларда зерттеу тақырыптарының өзектілігін және олардың жалпы мемлекеттік бағдарламалармен байланысын, алынған нәтижелердің дәреже беру қағидаларына сәйкестігін, атап айтқанда, дербестік, ішкі бірлік, ғылыми жаңалық, шынайылық, практикалық құндылық және академиялық адалдық қағидаттарын сақтауды көрсете отырып, диссертациялық жұмыстарға мұқият талдау жүргізді.

Рецензенттер тарапынан диссертациялық зерттеулердің мазмұнына қатысты ескертулер болған жоқ. Ресімдеу бойынша техникалық ескертулер анықталып, ұсыныстар берілді.

6. Ғылыми кадрларды даярлау жүйесін одан әрі жетілдіру жөніндегі ұсыныстар.

Диссертациялық кеңестің уақытша мүшелері мен рецензенттерді табуға, бекітуге берілген мерзімді ұзарту қарастырылса деген ұсыныс білдіреміз.

7. Философия докторы (PhD), бейіні бойынша доктор дәрежесіне ізденушілердің мамандықтар (кадрларды даярлау бағыты) бойынша қаралған диссертациялар туралы деректер 3-кестеде келтірілген:

	6D021400, 8D02304 - Әдебиеттану	6D011800, 8D01704 – Орыс тілі мен әдебиеті
Қорғауға қабылданған диссертациялар / оның ішінде басқа ЖОО докторанттарының	3 / 0	4/ 0
Қорғаудан алынып тасталған диссертациялар / оның ішінде басқа ЖОО докторанттарының	-	-
Ресми рецензенттердің теріс пікірін алған диссертациялар / оның ішінде басқа ЖОО докторанттарының	-	-

Қорғау нәтижелері бойынша теріс шешім алған диссертациялар / оның ішінде басқа ЖОО докторанттарының	-	-
Қорғалған диссертациялардың жалпы саны / оның ішінде басқа ЖОО докторанттарының	3/ 0	4/ 0

Диссертациялық кеңестің төрайымы

Джолдасбекова Б. У.

Диссертациялық кеңестің ғалым хатшысы

Даутова Г.Р.

